

om Beregningen er rigtig. Og naar en Tiendeaflysning — som det nylig er hævdet — kan omfatte 620 Tiendeydere, vil man kunne skønne, at allerede Udarbejdelsen af en saadan Fortegnelse ikke er saa ganske ringe et Arbejde, da den skal indeholde samtlige Matrikelnumre, samtlige Ejeres Navne, Angivelse af Tiendens Størrelse, af dens kapitaliserede Værdi og det fremtidige Beløb, der skal svares halvaarlig. Denne Fortegnelse bliver da derefter at afskrive i forskellige Eksemplarer, idet den skal sendes til Konference med Amtstuen, med Tiendekommissæren, med Revisionsdepartementet o. s. v. Først maa den sendes til Amtstuens Erklæring, og det viser sig erfaringsmæssigt, at der altid er indløbet Fejl, der ikke behøve at tilskrives Tiendekommissærerne. Der kan være indtruffet Dødsfald, Ejerskifte, Udstykning, hvorefter de givne Oplysninger ikke længer passe, og de maa berigtiges. Ofte fremkalder det ny Konferencer med de paa-gældende, der atter kunne kræve adskillige Breve. Der skal saa udfærdiges Panteobligationer over for hver enkelt Tiendeyder, og der skal skrives Koncept til Obligationen for hvert Laan, der gives. Naar der saaledes er Tale om over 600 Tiendeydere i en enkelt Sag, er det ikke saa ganske ringe et Arbejde.

Først naar alt det er bragt i Orden, kan man skride til den egentlige Hovedekspedition, navnlig Berigtigelsen af Laanbegæringen. Her er man nu kommen ind paa en Praksis, der forekommer mig lidet heldig, men som det paa den anden Side er ret vanskeligt at komme bort fra, naar man en Gang er kommen ind paa den, nemlig den, at der gives Laan til alle Tiendeydere, der ønske det — og som Regel ønske de det alle — uanset hvor smaa Laanene ere. Det er saaledes forekommet i den førnævnte Sag eller maaske i en anden, at der er givet Laan ned til saa smaa Beløb som 78 Øre, siger og skriver otteoghalvfjerdsindstyve Øre, at forrente og afdrage i 60 Aar. De Herrer ville sikkert indse, at den Slags Obligationer volder meget Besvær, og naar det nu yderligere tages i Betragtning, at alle disse Tiendelaanobligationer gennemgaaende lyde paa brudte Tal med enkelte Kroner og Ører, vil man kunne forstaa, at de ikke foreligge i en saadan Form, at Finansministeriet derefter kan realisere dem. Det har faktisk ført til, at alle disse Obligationer ere blevne liggende i Statskassen; de egne sig ikke til at realiseres i den Skikkelse.

Jeg skal ikke opholde Tingets Tid længer ved at fortsætte hermed, skønt Sagen ikke er tilendbragt med dette. Men De ville alle have modtaget et Indtryk af, hvor vanskelige disse Ekspeditioner ere, og at dersom de skulle foregaa i noget større Omfang, vil det være ganske nødvendigt, at der etableres særlige Kontorer til Ekspeditionen deraf, og i saa Henseende er der jo slet ikke i Lovforslaget nogen som helst Bestemmelser, som gøre det muligt for Mennesker overhovedet at faa dette Arbejde udført. Alt dette er jo nu imidlertid de mere underordnede Punkter ved Sagen, men jeg har ment i det Øjeblik, da Lovforslaget gaar over til Behandling i et Udvalg, at maatte gøre opmærksom derpaa, for at der dog under alle Omstændigheder ved Lovforslagets Behandling kunde blive taget Hensyn dertil.

Hovedsagen er imidlertid ved hele dette Lovforslag de Byrder, som det paa-lægger Statskassen. Der er Hovedbestemmelsen den, at Staten skal betale 6 Gange et Aars Tiende; dette vil jo med andre Ord sige, at man uden videre lægger $\frac{1}{4}$ af den hele Tiende over paa Statskassen. Jeg skal ikke her komme tilbage til de Forhandlinger, som have været førte af den forrige ærede Taler, og jeg skal heller ikke atter komme tilbage til den formentlige Uret, som er begaaet for 7—800 Aar siden eller senere for 3—400 Aar siden, og til den deraf følgende Uvilje, som hersker imod Tiendeydelsen. Jeg har i det andet Ting tilladt mig at udtale, at dersom det blot gjaldt om at fjerne den Uvilje, som er fremkaldt derved, at ikke alle Ejendomsbesiddere betale Tiende, saa kunde man ogsaa komme udover det paa en anden Maade, som var en Del simplere for Statskassen, nemlig paa en lignende Maade som ved Hartkornsudjævningen i 1850, at man ogsaa paalagde de ikke-tiendepligtige Jorder at betale Tiende; men denne Vej antager jeg ikke man vil gaa, og jeg antager ikke, at det vilde blive Tiendeyderne nogen sær Tilfredsstillelse at faa Forskellen mellem sig og de nu tiendefri Jorder udjævnet paa denne Maade. Men naar man da spørger, hvilket Grundlag der er for saaledes paa en Gang at vælte $\frac{1}{4}$ af Tienden over paa Statskassen, saa har jeg endnu ikke set nogen som helst anden Begrundelse deraf end den Uvilje, som hersker over for denne Tiendeskat, og det forekommer mig dog, at det er et noget for svagt Grundlag til saaledes at paalægge Statskassen en saa betydelig Byrde, som